

plejelovens § 748, stk. 1, 2. pkt., omhandlede tilfælde, dvs. i tilfælde, hvor politiet søger rettens forudgående tilladelse til at foretage en ransagning. Reglen om, at den pågældende skal have lejlighed til at udtale sig for retten, vil altså i det væsentlige kun få betydning ved rettens efterfølgende godkendelse af et »periculum in mora«-indgreb.

Betydning af samtykke

Der er i Strafferetsplejeudvalget enighed om, at et samtykke fra den mistænkte bør medføre, at kompetencen til at træffe beslutning om ransagning i alle tilfælde ligger hos politiet. Det vil således ved de ransagninger, som ellers kræver retskendelse, være unødvendigt at indhente retskendelse – såvel forudgående som efterfølgende – hvis der foreligger samtykke, jf. lovforslagets § 796, stk. 5.

Udvalget finder derimod – i modsætning til, hvad der må antages at være gældende ret i dag – at samtykket ikke bør medføre en fravigelse af lovens materielle betingelser for, hvornår en ransagning må foretages, og bestemmelserne om, under hvilken form indgrebet skal foretages. Dette skyldes risikoen for, at samtykket i virkeligheden ikke afgives frivilligt.

Efter de gældende administrative forskrifter skal samtykket være skriftligt. Strafferetsplejeudvalget foreslår dette krav lovfæstet og henviser i den forbindelse til, at kravet om skriftlighed afskærer senere bevistvivl om, hvorvidt samtykke er meddelt.

5.3.4. Ransagning mod en ikke mistænkt

Selv om det i praksis er sjældent, at der er behov for at kunne gennemtvinge en ransagning mod en ikke mistænkt, har Strafferetsplejeudvalget fundet, at de materielle betingelser for gennemførelsen af en sådan ransagning – i lighed med gældende ret – bør fastlægges i retsplejeloven. Systematikken for reguleringen er den samme som ved ransagning mod mistænkte personer.

Betingelserne for ransagning hos ikke mistænkte foreslås i § 795 generelt udformet strengere end betingelserne for at foretage ransagning mod en mistænkt. Til gengæld foreslås det, at et skriftligt samtykke fra en ikke mistænkt skal bringe indgrebet helt uden for reguleringen, jf. lovforslagets § 795, stk. 1, 1. pkt., og nedenfor om betydningen af samtykke.

Kriminalitetskrav

Det foreslås, at ransagning mod en ikke mistænkt uden samtykke kun må finde sted, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, for hvilken der er frihedsstraf i strafferammen. Kriminalitetskravet er således på dette punkt i overensstemmelse

med gældende ret, der ligeledes kræver, at efterforskningen angår en forbrydelse, som efter loven kan medføre frihedsstraf, jf. retsplejelovens § 795.

Mistanke- og indikationskrav

Ved ransagning over for ikke mistænkte stilles naturligvis ikke noget krav om mistanke. Det kræves dog, at ransagning sker som led i efterforskningen af en konkret lovovertrædelse.

Strafferetsplejeudvalget foreslår, at indikationskravet ved ransagning mod ikke mistænkte i det væsentligste udformes i overensstemmelse med hovedreglen i den gældende § 795, således at det kræves, at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. lovforslagets § 795, stk. 1, nr. 2.

Kompetence

Efter retsplejelovens § 797, stk. 1, kan ransagning hos en ikke sigtet som udgangspunkt kun finde sted ifølge retskendelse.

Udvalget foreslår, at det som lovens principielle hovedregel fastholdes, at kompetencen til at træffe bestemmelse om ransagning hos en ikke mistænkt ligger hos retten, medmindre der foreligger samtykke, jf. lovforslagets § 796, stk. 2, jf. stk. 1. Denne kompetenceregulering gælder både ved ransagning af boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande (kategori 1) og ved ransagning af andre genstande samt lokalteter uden for husrum (kategori 2).

Denne hovedregel foreslås suppleret med to undtagelser.

For det første skal der også ved ransagning mod ikke mistænkte være adgang for politiet til at træffe en foreløbig bestemmelse om ransagning, hvis undersøgelsens øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes (»periculum in mora«). Denne undtagelsesregel foreslås udformet på samme måde som ved ransagning hos mistænkte, og reglerne foreslås samlet i en fælles bestemmelse, jf. lovforslagets § 796, stk. 3, 1. pkt.

For det andet foreslås der indført en særlig adgang for politiet til at træffe bestemmelse om, at der i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse kan ske ransagning af gerningsstedet, såfremt den person, der har rådighed herover, ikke er mistænkt, og det ikke er muligt at komme i kontakt med den pågældende, jf. lovforslagets § 796, stk. 6. Baggrunden for den foreslåede regel er, at der i mange af disse tilfælde vil være tale om en ransagning hos offeret for forbrydelsen. Ransagning vil i disse tilfælde ikke – eller næsten aldrig – blive opfattet